

Kod ucznia:.....

**Konkurs Języka Polskiego
dla uczniów szkół podstawowych
województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2021/2022**

Etap szkolny

Drogi Uczniu!

Przed przystąpieniem do rozwiązywania testu prosimy, żebyś zapoznał się z poniższymi wskazówkami:

1. masz do rozwiązania **21 zadań**, w tym:
 - a. **zadania zamknięte** gdzie podane są odpowiedzi, z których tylko **jedna jest poprawna**; za każde poprawnie rozwiązane zadanie z tej grupy otrzymasz 1 punkt; jeżeli się pomylisz, błędne oznaczenie otocz kółkiem i zaznacz nową poprawną odpowiedź; jeśli zaznaczysz więcej niż jedną odpowiedź bez wskazania, która jest prawidłowa, to żadna odpowiedź nie będzie uznana;
 - b. **zadania otwarte** wymagają samodzielnego napisania odpowiedzi; punktacja za każde z tych zadań podana jest przy numerze zadania;
2. za rozwiązanie wszystkich zadań możesz otrzymać łącznie **40 punktów**;
3. odpowiedzi udzielaj czarnym długopisem; nie używaj ołówka, gumki ani korektora;
4. uważnie czytaj wszystkie polecenia;
5. po zakończeniu pracy sprawdź, czy udzieliłeś wszystkich odpowiedzi;
6. na rozwiązanie zadań masz **60 minut**.

Powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	40	100%
Uzyskana liczba punktów		_____ %

Tekst do zadań od 1. do 15.

Alfred Szklarski

ZEMSTA

Tomek Wilmowski zdenerwowany zajął miejsce obok Jurka Tymowskiego. Właściwie nie miał powodów do obaw o siebie. Uczył się doskonale, a geografia była jego ulubionym przedmiotem. Gdyby wśród większości nauczycieli nie miał opinii „polskiego buntowszczyka”¹, na pewno byłby prymusem². Dzisiaj lękał się jedynie o swego przyjaciela, któremu z całą pewnością zagrażało niebezpieczeństwo. [...]

Lekcja rozpoczęła się; Krasawcew co chwila wywoływał któregoś z uczniów na środek klasy. Zadawał jedno lub dwa podchwytliwe pytania, a następnie wpisywał stopień do dziennika. Oceny odpowiedzi były bardzo surowe.

Tomek i Jurek w lot zorientowali się, że nauczyciel wywołuje specjalnie tych chłopców, których rodziców podejrzewano o nieprzychylność dla Rosji. [...]

Sytuacja Jurka Tymowskiego naprawdę nie była godna pozazdroszczenia. Przecież i tak ze wszystkich przedmiotów otrzymywał zazwyczaj gorsze stopnie nie mogąc opanować należycie akcentu w języku rosyjskim.

Krasawcew głęboko pochylony nad dziennikiem wciąż wodził po nim palcem; obecnie zatrzymywał go niemal wyłącznie przy nazwiskach rozpoczynających się od końcowych liter alfabetu. Przed chwilą wywołał do odpowiedzi Tatarkiewiczza.

– Taka wsypa i to akurat przy końcu roku – szepnęła Jurek. – Czuję, że pójde następny...

– Zaraz powinien być dzwonek, może nie zdąży... – pocieszył go Tomek, chociaż sam nie wierzył już w szczęśliwe zakończenie lekcji.

Mimo woli spojrział na nauczyciela. Właśnie stawiał w tej chwili stopień Tatarkiewiczowi niemal dotykając nosem dziennika. To ostatnie nasunęło Tomkowi szaleńczy pomysł. Nauczyciel chorował na oczy, z tego też powodu niedowidział, a dzisiaj szczęśliwym zdarzeniem losu, nie miał okularów i całą jego uwagę pochłaniał dziennik, w którym z takim zapalem stawiał złe noty.

„Trzeba ratować Jurka za wszelką cenę, choćby przez wzgląd na jego ojca – z determinacją pomyślał Tomek. – Niech się dzieje co chce! Raz kozie śmierć!”

Krasawcew w dalszym ciągu nie podnosząc głowy znad dziennika zawołał:

– Tymowski!

– Siadaj! – syknął Tomek i zdobywając się na jak największy spokój wyszedł zamiast Jurka na środek klasy. [...]

Widać było, że Krasawcew szykuje się do zadania śmiertelnego ciosu. Ze złośliwym uśmiechem na twarzy zastanawiał się przez chwilę, jakim pytaniem ma pogrążyć nie lubianego przez dyrektora ucznia, po czym, nie podnosząc ani nie odwracając głowy, mruknął:

– No, powiedz, jaki jest najdłuższy na ziemi łańcuch wysp!

Przytomny, zawsze zdecydowany w niebezpiecznych chwilach Tomek dzielnie opanował drżenie głosu. Naśladowując sposób mówienia Jurka, odparł:

– Wyspy japońskie tworzą najdłuższy na ziemi archipelag. Towarzyszy on wschodnim wybrzeżom Azji, zamykając razem z Archipelagiem Malajskim cztery wielkie morza przybrzeżne: Ochockie, Japońskie, Żółte i Wschodniochińskie. Japonia obejmuje pięć większych wysp i około sześciuset mniejszych. Cztery z nich stanowią Japonię właściwą. Wyspy japońskie tworzą ostatni stopień lądu w stronę Oceanu Spokojnego, dlatego Japończycy nazywają swoją ojczyznę „Krajem wschodzącego słońca”.

Nauczyciel drgnął niemile zaskoczony płynną, celującą odpowiedzią; zaraz też zadał drugie pytanie. [...]

– Hm, powiedz ty mi, co uważasz za największe osiągnięcie świata w ostatnim dziesięcioleciu?

Tomek od razu wyczuł zastawioną pułapkę. Cokolwiek odpowie, to Krasawcew i tak będzie mógł mu zaprzeczyć.

„Trzeba użyć fortelu, by zagiąć «Piłę»” – pomyślał. Zaraz też przypomniał sobie artykuł w gazecie, czytany kilka dni temu przez wujka i spokojnie odpowiedział:

– Największym osiągnięciem cywilizowanego świata w ostatnim dziesięcioleciu jest bez wątpienia budowa przez Rosję kolei transsyberyjskiej³. Długość linii od Moskwy do Władywostoku wyniesie osiem tysięcy kilometrów. Tym samym będzie ona jedną z najdłuższych kolei na świecie.

Krasawcew siedział bez ruchu, jak rażony gromem. Skąd ten syn „wywrotowca”⁴ mógł odgadnąć, o co mu chodziło? Przecież w żadnym razie nie wypadało teraz zaprzeczyć. I choć stary, zapijaczony belfer nie wahał się stawiać złych not na polecenie dyrektora, to jednak mimo wszystko celujące odpowiedzi słabego dotąd ucznia wzbudziły w nim uznanie. Nie, tego chłopaka nie mógł oblać mimo najszczerzych chęci.

„A czort z nim! Przecież jeden taki smyk nie może zaszkodzić potężnemu carowi” pomyślał. Głośniej zaś mruknął:

– Hm, masz szczęście, przygotowałeś się do repetycji... Poprawiłeś nawet nieco swój akcent. Wierzę, że mógłbyś umieć geografę, tak jak ten nicpoń Wilmowski, no, wracaj do ławki. [...]

Naraz stała się rzecz straszna. Oto prymus Pawluk podniósł się szybko i zawołał:

– Panie profesorze, przecież to nie jest Tymowski!

Tomek zatrzymał się i przybladł. Wprawdzie w tym momencie Jurek siedzący w ławce tuż za Pawlukiem pociągnął go mocno za ucho, lecz było już za późno. Nauczyciel uniósł głowę znad dziennika. Spojrzał na Tomka. Nie był jednak pewny, czy go wzrok nie myli. [...]

– Co to znaczy, Wilmowski? – groźnie zapytał nauczyciel, spoglądając na chłopca. – Przecież wywołałem do odpowiedzi Tymowskiego!

– Niemożliwe, panie profesorze! Słyszałem wyraźnie moje nazwisko – odparł Tomek, obawiając się, czy głośnie bicie serca nie zdradzi go przed nauczycielem.

– Głupstwa pleciesz! Wywołałem do lekcji Tymowskiego – oburzył się Krasawcew.

Pawluk chciał się odezwać, lecz Jurek pociągnął go za bluzę mundurka szepcząc: „Spierzemy cię na kwaśne jabłko, jeśli piśniesz choć jedno słowo, lizusie!” [...]

– Bardzo przepraszam pana profesora, jeśli się przesłyszałem – Tomek zmienił taktykę obrony. – Tak bardzo chciałem odpowiadać jeszcze przed końcem roku... Zapewne ja się mylę, bo przecież pan profesor mylić się nie może.

Pod wpływem nieoczekiwanego pochlebstwa Krasawcew rozechmurzył się nieco. Wilmowski był doskonałym geografem, dlatego też zawsze wywoływał go do odpowiedzi podczas wizytacji. [...] Spojrzał więc na leżący na biurku zegarek. Zaraz powinien być dzwonek. Postanowił jeszcze przepytąć Tymowskiego, przy którego nazwisku figurowała w jego notesie duża, czerwona kropka. [...]

Zanim jednak Jurek zdążył podejść do katedry, dzwonek ostro zaterkotał na korytarzu. Krasawcew momentalnie zapomniał o uczniu.

Alfred Szklarski, *Tomek w krainie kangurów*. Warszawa 2017.

¹ **buntowszczyk** – w języku rosyjskim buntownik

² **prymus** – uczeń odznaczający się najlepszymi postępami w nauce

³ **kolej transsyberyjska** – linia kolejowa, głównie w azjatyckiej części Rosji, wybudowana w latach 1891–1916.

⁴ **wywrotowiec** – zwolennik przewrotu społecznego lub politycznego

Zadanie 1. (0–2)

W jakim okresie historycznym rozgrywa się akcja zacytowanego fragmentu utworu? Wskaż dwie informacje, które pomogły ci ustalić czas przedstawionych wydarzeń.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 2. (0–2)

Dlaczego sytuacja Jurka Tymowskiego *naprawdę nie była godna pozazdroszczenia*? Podaj dwie przyczyny takiego stanu rzeczy.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–2)

Sformułuj argument uzasadniający tezę, że Krasawcew zasłużenie zyskał od uczniów swój przydomek. Argument poprzyj dwoma przykładami stanowiącymi jego uzasadnienie.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–2)

Jakie okoliczności umożliwiły Tomkowi realizację planu ratowania Jurka przed oceną niedostateczną? Wymień dwie.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

Przeczytaj podane zdanie, a następnie wybierz poprawne uzupełnienie luk 5.1. i 5.2. Wpisz właściwą literę (A, B lub C, D) w lukę.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Tomek od razu wyczuł zastawioną pułapkę. Cokolwiek odpowie, to Krasawcew i tak będzie mógł mu zaprzeczyć. „Trzeba użyć fortelu, by zagiąć «Piłę»” – pomyślał.

To fragment tekstu zawierający charakterystykę **5.1.** _____, ponieważ **5.2.** _____.

5.1.

- A. bezpośrednią
- B. pośrednią

5.2.

- C. informacje na temat cech bohatera narrator przekazuje wprost.
- D. informacje na temat cech bohatera ukryte są w jego zachowaniu.

Zadanie 6. (0–3)

Wyjaśnij, co w postępowaniu Tomka Wilmowskiego może budzić wątpliwości natury moralnej? Sformułuj dwa argumenty na usprawiedliwienie jego zachowania.

Tu nie pisz.

0	1	2	3
---	---	---	---

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–2)

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

Po zapoznaniu się z definicją słownikową pojęcia *peryfraz* podaj dwa przykłady użycia tego środka stylistycznego w przytoczonym fragmencie tekstu. Wyjaśnij jakie nazwy własne on zastępuje i do jakich cech się odwołuje.

PERYFRAZA

«inaczej omówienie; figura stylistyczna polegająca na zastąpieniu słowa oznaczającego dany przedmiot, czynność, osobę, zjawisko itp. przez jego opis lub metaforę »

sjp.pwn.pl

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Dokończ zdanie – zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

W przytoczonym fragmencie powieści narrator

- A. był naocznym świadkiem zdarzeń, o których opowiada.
- B. opowiada o zdarzeniach w pierwszej osobie liczby pojedynczej.
- C. jest wszechwiedzący, ponieważ zna losy bohaterów, ich myśli i intencje.
- D. pozostaje anonimowy, ale wielokrotnie zwraca się bezpośrednio do swoich czytelników.

Zadanie 9. (0–2)

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

Jeden z krytyków literackich napisał, że książki Alfreda Szklarskiego zawierają również treści poznawcze. Na podstawie przytoczonego fragmentu uzasadnij, że się nie mylił.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Wskaż fragment tekstu, w którym autor posłużył się cudzysłowem, aby zacytować słowa wypowiedziane przez jednego z bohaterów utworu. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

- A. „Trzeba użyć fortelu, by zagiąć «Piłę»”
B. „Spierzemy cię na kwaśne jabłko, jeśli piśniesz choć jedno słowo, lizusie!”
C. „Trzeba ratować Jurka za wszelką cenę, choćby przez wzgląd na jego ojca”
D. „A czort z nim! Przecież jeden taki smyk nie może zaszkodzić potężnemu carowi”

Zadanie 11. (0–1)

Tytuł powieści Alfreda Szklarskiego sugeruje, że Tomek uda się w podróż. Wskaż bohatera lektury szkolnej, który podobnie jak on, odbywa wędrowkę, zdobywa doświadczenie i poznaje siebie. Podaj tytuł i autora utworu.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

.....
.....

Zadanie 12. (0–2)

Tomek Wilmowski, podejmując decyzję o ratowaniu Jurka, użył związku frazeologicznego *Raz kozie śmierć!* Wyjaśnij jego znaczenie i podaj wyrażenie synonimiczne, jakim można zastąpić ten związek.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

.....
.....
.....

Zadanie 13. (0–1)

Uzupełnij notatkę, wpisując słownie cyfry podane w nawiasach. Pamiętaj o zachowaniu poprawności gramatycznej liczebników.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Powieść *Tomek w krainie kangurów* ukazała się wiosną (1957)
..... roku. Tak więc
w (2022)
obchodzić będziemy (65)
rocznicę pierwszego wydania książki.

Zadanie 14. (0–2)

Określ kategorię znaczeniową wyrazu *nauczyciel* i utwórz inny wyraz z tym formantem.

Tu nie pisz.

0	1	2
---	---	---

Kategoria znaczeniowa

Inny wyraz.....

Zadanie 15. (0–1)

Wskaż zdanie rozkazujące. Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

- A. *Głupstwa pleciesz!*
- B. *A czort z nim!*
- C. *Tymowski!*
- D. *Siadaj!*

Tekst do zadań od 16. do 20.

INTERPUNKCJA I SEMANTYKA

Kiedy mówimy, możemy dzielić wypowiedź za pomocą akcentu, intonacji, rytmu, tempa mowy. Piszący natomiast ma do dyspozycji tylko znaki graficzne. Pełnią one w języku pisanym kilka bardzo ważnych funkcji: ułatwiają zrozumienie tekstu, zapewniając mu jednoznaczność, oraz jego właściwe wygłoszenie. Służą więc:

- do oddzielenia sąsiadujących członów (przecinek, średnik i kropka, która jednocześnie zamyka wypowiedzenie);
- do wydzielenia wstawek wplecionych w środek wypowiedzenia (te znaki występują parami: dwa przecinki, dwie pauzy, nawias);
- do zapowiadania wyliczenia (dwukropek);
- do wskazywania na opuszczenie części wypowiedzenia (myślnik, częściowo wielokropek);
- do wskazywania na ładunek emocjonalno-logiczny wypowiedzi (pytajnik, wykrzyknik, częściowo też pauza i wielokropek)
- do cytowania (cudzysłów)

Polski system interpunkcyjny nazywany jest systemem składniowym, ponieważ najważniejszą rolę odgrywa w nim struktura zdania. Znaki przestankowe sygnalizują więc charakter wypowiedzenia (oznajmienie, pytanie, wykrzyknienie), wzajemny stosunek części zdania i zdań składowych, zaznaczają tekst główny i poboczny, tekst własny i cytowany. [...]

Przepisy interpunkcyjne są albo bezwzględnie obowiązujące (niestety większość), i te zdecydowanie nakazują lub zakazują, albo fakultatywne (wtedy możemy zastosować dany znak interpunkcyjny lub nie, możemy wybrać ten lub inny znak).

Jerzy Podracki, *Nowy słownik interpunkcyjny języka polskiego z zasadami przestankowani*.
Warszawa 2005.

Zadanie 16. (0–1)

Oceń prawdziwość poniższych zdań. Wybierz TAK, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub NIE – jeśli jest fałszywe.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

1.	Znaki przestankowe służą do uporządkowania zapisu tak, aby tekst stał się zrozumiały i jednoznaczny dla czytającego.	TAK	NIE
2.	Reguły interpunkcyjne w większości pozwalają na dowolne stosowanie znaków przestankowych.	TAK	NIE
3.	Podstawą poprawnego stosowania w języku polskim znaków interpunkcyjnych jest opanowanie zasad składniowych.	TAK	NIE

Zadanie 17. (0–1)

W którym wypowiedzeniu znak interpunkcyjny jest emocjonalnie neutralny? Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

- A. Kropka...
- B. Kropka.
- C. Kropka!
- D. Kropka?

Zadanie 18. (0–1)

W którym miejscu trzeba postawić w zdaniu znak interpunkcyjny, aby przekazać jednoznaczną informację o sposobie przemieszczania się rozmówców? Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Starzy (A) mężczyźni (B) mówili (C) wolno (D) idąc.

A	B	C	D
---	---	---	---

Zadanie 19. (0–1)

Które wypowiedzenie wymusza na adresacie interakcję (odpowieź)? Zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

- A. Idziesz wieczorem do kina.
- B. Idziesz wieczorem do kina...
- C. Idziesz wieczorem do kina!
- D. Idziesz wieczorem do kina?

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie – zaznacz znakiem X poprawną odpowiedź.

Tu nie pisz.

0	1
---	---

Znaleźć się w trudnej, skomplikowanej sytuacji, w trudnym położeniu to objaśnienie znaczenia związku frazeologicznego

- A. postawić kropkę nad *i*.
- B. dobrnąć do kropki.
- C. koniec kropka.
- D. być w kropce.

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary school writing paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Brudnopis

[illegible]